

Nr 90

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) om skatt på sprit och vin, m. m.; given Stockholms slott den 8 mars 1963.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) förordning angående ändring i förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) om skatt på sprit och vin;
- 2) förordning om ändring i rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 521); samt
- 3) förordning om ändring i tulltaxan den 12 september 1958 (nr 475).

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås höjning av de sedan februari 1958 oförändrade skatterna på spritdrycker och vin. Den nu förordade skattehöjningen på spritdrycker medför en prisökning om ca 15 procent på de vanligare sorterna. Detta anknyter till den allmänna prisutvecklingen sedan början av år 1958. Renat brännvin stiger i pris med drygt 3 kronor per helbutelj (från 21:60 till ca 25 kr.).

Den tekniska utformningen av spritbeskattningen föreslås ändrad och skatteskalen mera direkt anpassad till alkoholhalten hos dryckerna.

Skattehöjningarna på vin beräknas medföra en ökning av priset per helbutelj med 1 à 2 kronor för starkviner och 50 öre à 1 krona för lättviner. Detta motsvarar 10 à 15 procent resp. 5 à 15 procent.

I propositionen föreslås vidare att utskänkningskatten avskaffas och den särskilda prisregleringen i fråga om spritutskänkningskatten slopas. Även regleringen av utskänkningspriset på starköl föreslås borttagen.

De föreslagna skattehöjningarna kan beräknas ge 60 miljoner kronor i intäkter per år. Någon effekt på innevarande budgetår torde dock icke uppkomma. Avskaffande av utskänkningskatten medför ett inkomstbortfall för statsverket om ca 17 miljoner kronor per år.

Skatteförslagen avses träda i kraft så snart av riksdagen beslutade författningsändringar utkommit av trycket.

Förslag
till
Förordning
angående ändring i förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) om skatt på sprit och vin

Härigenom förordnas *dels* att 1 § samt 2 § 1 och 3 mom. förordningen den 24 maj 1957 om skatt på sprit och vin¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, *dels* att rubrikerna före 2 och 5 §§ samma förordning skola utgå, *dels* ock att 5—24 §§ nämnda förordning skola upphöra att gälla.

(Nuvarande lydelse)

1 §.

Till staten skall enligt bestämmelserna i denna förordning erläggas omsättningsskatt för sprit och vin *samt för spritdrycker därjämte utskänningsskatt.*

2 §.

1 m o m. *Omsättningsskatt* upptages vid detaljhandelsbolagets inköp av sprit och vin och utgår, där ej annat i 2 mom. stadgas,

a) för sprit *dels* med en grundavgift av 11 kronor 60 öre för liter, om *spritens alkoholhalt överstiger 40 volymprocent, 10 kronor 40 öre för liter, om alkoholhalten är lägst 35 volymprocent och högst 40 volymprocent, 8 kronor 50 öre för liter, om alkoholhalten är lägst 30 volymprocent men understiger 35 volymprocent samt 8 kronor, om alkoholhalten understiger 30 volymprocent, och* *dels* med en procentavgift motsvarande 50 procent av utminuteringspriset; samt

b) för vin, *vars alkoholhalt överstiger 14 volymprocent (starkvin), dels med en grundavgift av 2 kronor för liter och dels med en procentavgift motsvarande 37 procent av utminuteringspriset samt för annat vin (lättvin) med en procentavgift motsvarande 36 procent av utminuteringspriset.*

(Föreslagen lydelse)

1 §.

Till staten skall enligt bestämmelserna i denna förordning erläggas omsättningsskatt för sprit och vin.

2 §.

1 m o m. *Skatten* upptages vid detaljhandelsbolagets inköp av sprit och vin och utgår, där ej annat i 2 mom. stadgas,

a) för sprit *dels* med en grundavgift för liter *motsvarande 30 öre för varje hel volymprocent alkohol, dock minst 9 kronor, dels* med en procentavgift motsvarande 50 procent av utminuteringspriset; samt

b) för vin *dels med en grundavgift, såvitt avser vin med en alkoholhalt överstigande 14 volymprocent (starkvin), av 2 kronor 40 öre för liter och, såvitt avser annat vin (lättvin), av 24 öre för liter dels med en procentavgift motsvarande 36 procent av utminuteringspriset.*

¹ Senaste lydelse av 1 § samt 2 § 1 och 3 mom. se 1961:182.

(Nuvarande lydelse)

Utminuteringspriset utgöres — —
— varornas utminuteringspriset.

3 m o m. För teknisk sprit som av annan än detaljhandelsbolaget inköpes hos partihandelsbolaget eller som införes till riket för att användas i denaturerat skick för tillverkning av varor hänförliga till tulltaxenummer 22.09 C, 33.04 A och 33.06 A eller ock i odenaturerat skick skall omsättningsskatt utgå med 2 kronor 70 öre för liter. Sådan skatt skall dock icke utgå för odenaturerad teknisk sprit, som under särskild kontroll skall användas för annat ändamål än tillverkning av *nyss angivna* varor. *Skatt skall ej heller utgå för odenaturerad teknisk sprit, som skall användas för tillverkning av apoteksvaror* eller är avsedd att av apotek utlämnas mot vederbörligt recept.

(Föreslagen lydelse)

Utminuteringspriset utgöres — —
— varornas utminuteringspriset.

3 m o m. För teknisk sprit som av annan än detaljhandelsbolaget inköpes hos partihandelsbolaget eller som införes till riket för att användas i denaturerat skick för tillverkning av varor hänförliga till tulltaxenummer 22.09 C, 33.04 A och 33.06 A eller ock i odenaturerat skick skall omsättningsskatt utgå med 2 kronor 70 öre för liter. Sådan skatt skall dock icke utgå för odenaturerad teknisk sprit, som

a) under särskild kontroll skall användas för annat ändamål än tillverkning av varor *hänförliga till ovan angivna tulltaxenummer*;

b) skall användas för tillverkning av *läkemedel, för vilka läkemedelsförordningens bestämmelser gälla, eller för tillverkning av sådant medel som avses i 1 § 3 mom. första stycket läkemedelsförordningen*; eller

c) är avsedd att av apotek utlämnas mot vederbörligt recept.

Denna förordning träder i kraft, såvitt avser 2 § 3 mom. den 1 januari 1964 och i övrigt dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling. De tidigare bestämmelserna skola alltjämt äga tillämpning beträffande förhållanden, som hänföra sig till tiden före ikraftträdandet.

Förslag

till

Förordning

om ändring i rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 521)

Härigenom förordnas, att 41 och 41 a §§ samt 57 § 2 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

41 §.

Beträffande överlåtelse — — — avtal upprättas.

Är ej — — — svenska flygplatser.

Vid överlåtelse skall bolaget, med iakttagande av de föreskrifter kontrollstyrelsen utfärdar, meddela bestämmelser rörande prissättning på utskänkta spritdrycker och starköl, så ock rörande vad därmed äger samband.

41 a §.

Priset på utskänkta spritdrycker skall motsvara utminuteringspriset för varan jämte därå belöpande utskänkningsskatt.

I samband med utskänkningsskattens erläggande äger utskänkningsskattnehavaren av staten åtnjuta ersättning för kostnader i samband med utskänkning. Härom meddelas särskilda bestämmelser av Konungen.

57 §.

2 m o m. Den som — — — föreskrifter härom.

Rörelseidkare som nyss sagts skall vidare på begäran hålla sina handelsböcker med tillhörande verifikationer tillgängliga för intendenten eller för person som förordnats av denne.

(Föreslagen lydelse)

41 §.

Beträffande överlåtelse — — — avtal upprättas.

Är ej — — — svenska flygplatser.

Rusdrycker skola vid utskänkning åsättas sådana priser, att förtäring av drycker med högre alkoholhalt icke främjas.

41 a §.

Priset på rusdrycker må vid utskänkning icke sättas lägre än utminuteringspriset för varan.

Rusdrycker skola vid utskänkning åsättas sådana priser, att förtäring av drycker med högre alkoholhalt icke främjas.

57 §.

2 m o m. Den som — — — föreskrifter härom.

Rörelseidkare som nyss sagts skall vidare på begäran hålla sina handelsböcker med tillhörande verifikationer tillgängliga för intendenten eller för person, som förordnats av denne, ävensom lämna kontrollstyrelsen statistiska uppgifter.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

¹ Senaste lydelse av 41 § se 1957:212; 41 a § tillagd genom samma författning.

Förslag

till

Förordning**om ändring i tulltaxan den 12 september 1958 (nr 475)**

Härigenom förordnas, att tulltaxan den 12 september 1958 skall i angiven del erhålla ändrad lydelse på sätt framgår av härvid fogad bilaga.

Denna förordning träder i kraft, såvitt avser spritdrycker och viner vilka införs i den ordning som avses i 12 § 4 mom. h) rusdrycksförsäljningsförordningen, den 1 oktober 1963, och i övrigt dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

*Bilaga***Kap. 22. Drycker, alkohol och ättika**

A n m. För spritdrycker eller viner, vilka införs i den ordning som avses i 12 § 4 mom. c) rusdrycksförsäljningsförordningen, skall, där tullfrihet ej åtnjutes, tull utgå med följande belopp, räknat för helbutelj om 75 centiliter:

Cognac	40:—
Armagnac, brandy och eau-de-vie	36:—
Whisky	32:—
Andra spritdrycker, ej hänförliga till tulltaxenr 22.08	28:—
Vin:	
Musserande:	
champagne	14:—
annat	10:—
andra slag med en alkoholhalt:	
överstigande 14 volymprocent	10:—
icke överstigande 14 volymprocent	6:—

För spritdrycker eller viner, vilka införs i den ordning som avses i 12 § 4 mom. h) rusdrycksförsäljningsförordningen, skall, där tullfrihet ej åtnjutes, tull utgå med av partihandelsbolaget för rusdrycker fastställt belopp, motsvarande:

- 1) tull enligt vad i kap. 22 sägs;
- 2) omsättningsskatt enligt 2 § 1 mom. förordningen om skatt på sprit och vin; samt
- 3) allmän varuskatt.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 mars 1963.

Närvarande:

Statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *beskattningen av spritdrycker och vin, m. m.*, samt anför därvid följande.

Gällande ordning

Den särskilda beskattningen av spritdrycker och vin regleras genom förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) — senast ändrad genom förordning den 26 maj 1961 (nr 182) — om skatt på sprit och vin. Beskattningen består av dels en speciell omsättningsskatt för såväl spritdrycker som vin och dels en utskänkningsskatt för enbart spritdrycker. I huvudsak gäller följande.

Vad först beträffar *omsättningsskatten* uttages denna på *spritdrycker* i form av dels en fast avgift (grundavgift) per liter, dels en procentavgift. Den fasta avgiften är graderad med hänsyn till dryckernas alkoholhalt. Den procentuella avgiften beräknas i förhållande till utminuteringspriset.

För spritdrycker med en alkoholhalt under 30 volymprocent (bl. a. punsch och vissa likörer) är den fasta avgiften 8 kronor. Om alkoholhalten är lägst 30 men under 35 volymprocent (t. ex. brännvin special), är avgiften 8 kronor 50 öre, om alkoholhalten är lägst 35 och högst 40 volymprocent (t. ex. renat brännvin, vodka, genever) 10 kronor 40 öre och om den överstiger 40 volymprocent (flertalet typer av kryddat brännvin, gin, konjak, whisky m. m.) 11 kronor 60 öre. Procentavgiften utgör för alla spritsorter 50 procent av utminuteringspriset.

Också för *starkvin*, d. v. s. vin med en alkoholhalt av mer än 14 volymprocent, uttages omsättningsskatten genom såväl fast avgift som procentavgift. Den fasta avgiften är 2 kronor per liter, under det att procentavgiften utgör 37 procent av utminuteringspriset.

Omsättningsskatt för *lättvin* uttas endast i form av procentavgift om 36 procent av utminuteringspriset.

Omsättningsskatten uppbäres i regel av Aktiebolaget Vin- & spritcentralen

vid försäljningen till Nya systemaktiebolaget och inbetalas till statsverket i särskild ordning.

Utskänkningskatten på spritdrycker erlägges av utskänkningsinnehavarna med 25 procent av dryckernas utskänkningsvärde i samband med ett särskilt deklarationsförfarande.

För spritutskänknningen gäller även i övrigt särskilda bestämmelser. Utskänkningspriset, som närmare fastställs av kontrollstyrelsen, skall sålunda motsvara dryckernas utminuteringspris med tillägg för utskänkningskatt (41 och 41 a §§ rusdrycksförsäljningsförordningen). Restauratörerna äger för täckande av de kostnader, som är förenade med utskänknningen, endast åtnjuta en av Kungl. Maj:t fastställd ersättning av staten. Om storleken av denna ersättning har Kungl. Maj:t i enlighet med av riksdagen godkända grunder utfärdat närmare bestämmelser (se kungörelse den 24 maj 1957, nr 216; senaste lydelse se SFS 1961: 609).

Kostnadsersättningen utgår i regel med 18 procent av dryckernas utskänkningsvärde. När det gäller trafikutskänkning eller tillfällig utskänkning till slutna sällskap, är ersättningen dock fastställd till 12 procent. Då fråga är om annan utskänkning än trafikutskänkning eller tillfällig utskänkning av nyssnämnda slag, gäller den särskilda begränsningen, att ersättning inte utgår för den del av spritdrycksutskänknningen vars värde överstiger 35 procent av det sammanlagda värdet av omsättningen av spritdrycker, mat, alkoholfria drycker och öl, liksom inte heller för den del av nämnda utskänkning vars värde överstiger 70 procent av omsättningen av mat, alkoholfria drycker och öl. Ersättningen uppbäres i princip genom avräkning mot utskänkningskatten.

De ekonomiska villkoren för utskänknningen av starköl är särskilt reglerade endast såtillvida, att kontrollstyrelsen fastställer det högsta pris som får uttas.

Priserna vid utskänkning av vin är inte föremål för någon särskild reglering.

Departementschefen

Skattehöjningen

Den speciella beskattningen av rusdryckerna fyller, som jag i olika sammanhang framhållit, en viktig funktion i de nykterhetspolitiska strävandena som ett värdefullt stöd åt de positiva åtgärderna på området. För att beskattningen skall kunna fylla sin nykterhetspolitiska funktion är det givetvis lämpligt att skattesatserna justeras tid efter annan, så att rusdryckspriserna hålls i nivå med prisutvecklingen på andra varor. Skattesatserna har varit oförändrade sedan februari 1958. De höjningar av priserna på rusdrycker, som skett efter denna tid, har i huvudsak föranletts av den allmänna varus-katten och har varit mindre än höjningen av den allmänna prisnivån. En förskjutning har sålunda successivt inträtt i prisrelationen mellan rusdryc-

ker och andra konsumtionsvaror. Jag anser tidpunkten nu vara inne för en ny justering av skattesatserna och priserna på rusdrycksområdet. Då från nykterhetssynpunkt någon anledning inte för närvarande synes föreligga att skärpa beskattningen av starköl, begränsar jag dock mitt förslag till att avse skatterna på spritdrycker och vin.

En lämplig riktpunkt för skattehöjningen synes vara att priset på renat brännvin bör öka med drygt 3 kronor för helbutelj. En sådan prishöjning skulle i runt tal motsvara 15 procent av det nuvarande utminuteringspriset och anknyter till den allmänna prisutveckling, som ägt rum sedan början av år 1958, då skattesatserna på rusdrycksområdet senast ändrades.

Den nu förordade skattehöjningen bör, såvitt angår spritdrycker och starkvin, ske i form av en höjning av de fasta avgifterna. När det gäller lättviner — för vilka omsättningsskatten uttages i form av en procentuell avgift — bör höjningen av samma skäl ske genom att en fast avgift införs också här. Vad beträffar den fasta avgiften på spritdrycker, synes i detta sammanhang en viss jämkning lämpligen böra vidtagas i sättet för avgifternas beräkande, så att beskattningen på ett smidigare sätt än nu ansluter sig till dryckernas alkoholhalt.

I enlighet med det anförda förordar jag, att den fasta avgiften på spritdrycker, som nu är differentierad på fyra olika grupper, utformas efter en glidande skala, direkt anknyttande till alkoholhalten hos dryckerna. Med riktpunkten att åvägabrinda en prishöjning av ca 15 procent på brännvin synes den fasta avgiften på spritdryckerna lämpligen böra bestämmas till 30 öre per volymprocent alkohol. Då omläggningen inte bör leda till pris-sänkning för några slag av spritdrycker erfordras viss minimiavgift, förslagsvis 9 kronor per liter.

Den nu föreslagna nya fasta avgiften medför — med beaktande av att vissa smärre justeringar av partipriser och handelsmarginaler sedvanligen sker i samband med skatteändringar — följande ungefärliga prishöjningar: För spritdrycker, som innehåller mindre än 30 volymprocent alkohol, ökar priset med ca 2 kronor per helbutelj. Drycker med en alkoholhalt av 30—40 procent får prishöjningar upp till ca 3 à 3: 50 kronor. Renat brännvin (40 procent), som nu har ett utminuteringspris av 21: 60 kronor per helbutelj, torde sålunda komma att öka i pris till ca 25 kronor. För starkare drycker, slutligen, kommer priserna att stiga med olika belopp, större ju högre alkoholhalten är. Vid en alkoholhalt av 45 procent — flertalet typer av kryddat brännvin samt gin ligger kring denna alkoholhalt — blir prishöjningen ca 4 kronor per helbutelj.

Vad härefter angår vinerna synes en lämplig avvägning av skattehöjningen vara att priserna på typvarorna ökar med ca 50 öre à 1 krona för lättviner och ca 1 à 2 kronor för starkviner, allt per helbutelj. Som jag tidigare nämnt skulle skattehöjningen i fråga om de alkoholsvagare spritdryckerna leda till prishöjningar om ca 2 kronor.

Den nu tilltänkta prishöjningen på vinerna — däri inräknade erforderliga

justeringar av partipriser och marginaler — erhålles om den fasta avgiften på starkvin höjes från 2 kronor till 2: 40 kronor och den nya fasta avgiften på lättvin sättes till 24 öre per liter. Då det är praktiskt att en och samma procentavgift gäller för alla viner, liksom fallet är i fråga om samtliga spritdrycker inbördes, bör procentavgiften för starkvin lämpligen ändras till samma som för lättvin, 36 procent. Jag förordar att beskattningen av vinerna utformas i enlighet med vad jag nu sagt.

De nyss angivna beloppsmässiga höjningarna av vinpriserna innebär på typvarorna en prisökning av ca 10 à 15 procent i fråga om starkvin och 5 à 15 procent i fråga om lättvin.

I samband med tidigare skattehöjningar har en särskild skatt uttagits på de lager, som vid de nya skattesatsernas ikraftträdande funnits hos systembolaget och hos restauratörerna. Med hänsyn till nu rådande speciella förhållanden synes en lagerbeskattning — med det betydande administrativa besvär och de förhållandevis stora kostnader en sådan åtgärd medför — icke påkallad. Jag förordar sålunda, att någon lagerskatt inte uttages vid detta tillfälle.

I sammanhanget bör erforderliga ändringar göras i tulltaxans bestämmelser om schablontull för spritdrycker och vin, som införes av resande.

Den nu förordade skattehöjningen på spritdrycker kan beräknas ge statsverket en ökad inkomst med omkring 60 miljoner kronor per år. Övriga höjningar torde däremot inte nämnvärt påverka intäkterna. Inkomstökningen i fråga om spritdryckerna torde inte göra sig gällande innevarande budgetår.

Utskänkningsskattens avskaffande m. m.

I nära samband med den nu behandlade omsättningsbeskattningen av spritdryckerna och prissättningen på utminuteringsområdet står givetvis den särskilda utskänkningsskatten på spritdrycker och regleringen av de ekonomiska villkoren för spritutskänkningsområdet i övrigt. Jag har därför funnit anledning att i detta sammanhang ta upp också de ekonomiska villkoren för spritutskänkningsområdet till behandling.

Den nuvarande regleringen på området är, som framgått av det tidigare anförda, detaljerad och ingående. Sammanfattningsvis innebär den, att restauratörerna inte får tillgodogöra sig någon vinst i egentlig mening på spritutskänkningsområdet. I stället erhåller de av staten en särskild ersättning i princip motsvarande de kostnader som sammanhänger med denna utskänkning. Ersättningens storlek fastställs av Kungl. Maj:t i enlighet med vissa av riksdagen godkända grunder och justeras från tid till annan med hänsyn till kostnadsutvecklingen inom restaurangnäringen. Tilläggas må att speciella begränsningar i ersättningens storlek inträder om spritomsättningen överstiger en i förhållande till försäljningen av andra varor hög nivå. Statsverkets kostnader för utskänkningsersättningen täcks via de medel utskänkningsskatten på spritdrycker inbringar.

Införandet av den nuvarande ordningen innebar i och för sig en bety-

dande omläggning av den ekonomiska regleringen på utskänkingsområdet. Sålunda inskränktes den till att i stort sett omfatta endast utskänkningen av spritdrycker, samtidigt som avsevärda förenklingar i regleringens utformning genomfördes. Inte minst viktigt var att man frångick den tidigare principen att restauratörernas inkomster av spritutskänkningen efter hand skulle helt avvecklas.

Otvivelaktigt uppnådde man genom de sålunda genomförda reformerna betydande fördelar. Det har emellertid visat sig att vissa av de olägenheter, som inte heller med den nya utformningen av bestämmelserna helt kunde undvikas, med tiden kommit att bli mer framträdande. Inte minst gäller detta i fråga om prissättningen på olika slag av drycker. Sålunda har prisrelationen mellan spritdrycker och viner i betydande mån förändrats till nackdel för vinerna genom att dessa, för vilka prissättningen varit fri, fått bära en större del av kostnadsstegringarna. Detta förhållande har utan tvivel i sin tur varit en starkt bidragande orsak till den konsumtionsförskjutning mot starkare drycker, som trots utskänkningskatten på spritdrycker efterhand inträtt på utskänkingsområdet. En lösning av detta problem torde inte kunna nås, med mindre pris- och vinstregleringen antingen utsträcker till att omfatta även andra drycker än spritdrycker eller helt slopas.

Vidare har, trots att man i olika avseenden sökt göra ersättningsreglerna så enkla som möjligt, betydande svårigheter visat sig föreligga att anpassa ersättningen efter de fortlöpande förskjutningarna i kostnadsläget. Härtill kommer de problem, som varit och är förbundna med de strukturförändringar vilka i ökad takt ägt rum inom restaurangnäringen. Dessa strukturförändringar har för övrigt visat sig få en sådan omfattning, att det numera synes vara tvivelaktigt om de speciella kostnadsundersökningar, som det nuvarande ersättningssystemet bygger på, fortfarande utgör en tillförlitlig grundval för detta. En fortsatt reglering kräver utan tvivel, att nya ingående kostnadsundersökningar genomförs och efter hand upprepas med inte alltför långa tidsintervaller. Att stora svårigheter och kostnader är förbundna härmed är uppenbart.

Av det sagda framgår, att den nuvarande regleringen — som för övrigt, trots att dess tillkomst i och för sig innebar en betydande förenkling, kräver en omfattande redovisnings- och kontrollapparat — knappast längre kan fullföljas utan att byggas ut väsentligt i olika hänseenden. Det står fullt klart, att detta skulle göra systemet än mer komplicerat.

I detta läge uppställer sig frågan, om ett sålunda utbyggt system verkligen innebär så stora nykterhetspolitiska fördelar att de därmed oundvikligen förbundna nackdelarna uppvägs. För egen del har jag därför ansett mig böra överväga, om inte nu — med de erfarenheter av en friare utskänkning som föreligger — den speciella regleringen av de ekonomiska villkoren för utskänkningen kan undvaras utan att de nykterhetspolitiska intressena, som självfallet måste vara utslagsgivande, åsidosättes. Härvid har jag kommit till den uppfattningen, att de nykterhetspolitiska kraven — främst att ut-

skänkningsen bedrivs utan att nykterhet och ordning äventyras — numera kan väl tillgodoses även utan den ekonomiska regleringen. Önskemålet om en sådan prissättning på olika drycker, att en övergång från starkare till svagare drycker främjas, torde kunna lättare förverkligas, om en friare prissättning blir tillåten.

I anslutning till ett genomförande härav bör i rusdrycksförsäljningsförordningen (41 a §) införas ett särskilt stadgande om skyldighet för restauratörerna att utforma sin prissättning så, att förtäring av drycker med högre alkoholhalt inte främjas. Underlåtenhet att uppfylla detta krav kan i vanlig ordning föranleda ingripande, i första hand föreställningar, från tillsynsmyndigheternas sida. Vidare bör i samma paragraf intagas en föreskrift om att utskänkningspriset inte får understiga utminuteringspriset för samma vara. Särskilt under inledningsskedet synes det kunna vara av värde om samråd rörande grunderna för prissättningen kommer till stånd mellan kontrollstyrelsen och restauratörerna.

I enlighet med vad nu anförts förordar jag, att den särskilda regleringen av spritutskänkningsens ekonomiska villkor slopas och att utskänkningskatten avskaffas. Samtidigt härmed bör även regleringen av utskänkningspriset för starköl slopas. Det torde få förutsättas, att även rabattgivningen och andra villkor för restauratörernas inköp från Nya systemaktiebolaget omprövas i konsekvens med de nu framlagda förslagen.

Liksom hittills bör det åligga kontrollstyrelsen att kontinuerligt följa utvecklingen på utskänkningsområdet. För att kunna fullgöra denna uppgift bör kontrollstyrelsen fortfarande ha möjlighet att infordra sådana uppgifter om restaurangernas omsättning m. m., som fordras för en bedömning av utvecklingen. Då det hittillsvarande underlaget härför försvinner genom upphävandet av bestämmelserna om utskänkningskatten, bör en motsvarande regel införas i 57 § 2 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen.

Ett avskaffande av utskänkningskatten föranleder ett inkomstbortfall för statsverket om netto ca 17 miljoner kronor per år. Till frågan om de ändringar i medelsbehoven och i kontrollstyrelsens organisation, som de nu framlagda förslagen föranleder, torde jag få återkomma senast i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1964/65.

Departementschefens hemställan

I enlighet med det anförda har inom finansdepartementet upprättats förslag till

- 1) *förordning angående ändring i förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) om skatt på sprit och vin;*
- 2) *förordning om ändring i rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 521);* samt
- 3) *förordning om ändring i tulltaxan den 12 september 1958 (nr 475).*

Härvid har till författningsförslagen 1) och 3) överförts de ändringar i berörda författningar, varom jag anmälde förslag den 25 januari 1963 i sam-

band med remiss till lagrådet av vissa andra författningsförslag på det nykterhetspolitiska området (se prop. 1963: 82), i den mån dessa ändringar med hänsyn till de nu framlagda förslagen alltjämt har aktualitet.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga de sålunda redovisade författningsförslagen.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Lars Wettergren